

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6CoP/8/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4322200341
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marta Polyáková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4322200341.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Polyákovovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Lenky Halmešovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: H. K., nar. XX. XX. XXXX, zastúpená Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, dieťa rodičov: matka A. F. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom ul. E. XX/X, E. a otec U. K., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom E. ul. XXXX/XX, F., zastúpený JUDr. Danicou Sitárovou, advokátkou so sídlom Nám. Hrdinov 13, Levice, o návrhu otca na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností a o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, na odvolanie otca proti uzneseniu Okresného súdu Levice zo dňa 24. 02. 2022, č. k. 10P/13/2022-28, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie m e n í takto: súd nariaďuje neodkladné opatrenie tak, že maloletú H. K., nar. XX. XX. XXXX zveruje do dočasnej osobnej starostlivosti otca.

Matka je p o v i n á prispievať na výživu maloletej dcéry sumou 30,- eur mesačne vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám otca.

Toto neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného rozhodnutia vo veci, týkajúcej sa úpravy práva a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 10P/13/2022.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že otec sa domáhal nariadenia neodkladného opatrenia z dôvodu, že maloleté dieťa pochádza z jeho nemanželského spoluzitia s matkou dieťaťa, pričom v H. XXXX mu zavolala stará matka z S., aby prišiel pre dcéru, nakoľko hrozí, že ju matke odoberie tamojší sociálny úrad a umiestni ju do ústavu. Dňa XX. XX. XXXX otec priniesol dcéru na K., pričom pri preberaní bolo zistené, že bol zanedbaný jej zdravotný stav, stále nosila plienky, bolo vidieť, že nemá dostatočnú rozmanitú zdravú výživu. Mal obavu z toho, že by sa matka do budúcnosti mohla rozhodnúť prísť na K. a mohla by sa domáhať maloletej, pričom ju v minulosti zanedbávala a riadne sa o ňu nestarala. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 324 ods. 1 CSP, § 329 CSP, § 325 ods. 1 CSP, § 328 ods. 1 CSP, § 330, § 331, § 332 CSP, § 366 CMP a § 367 ods. 1 CMP. Konštatoval, že podmienkou pre vydanie neodkladného opatrenia je osvedčenie, že bez okamžitej, i keď len dočasnej úpravy právnych pomerov účastníkov by bolo právo účastníka ohrozené. Pred nariadením neodkladného opatrenia nie je teda skutkový stav zisťovaný v plnom rozsahu, ale rozhodujúce skutočnosti musia byť aspoň osvedčené. Po preštudovaní návrhu otca dospel k záveru, že tento dostatočným spôsobom neosvedčil potrebu okamžitého zásahu súdu nariadením neodkladného opatrenia. Maloleté dieťa sa toho času fakticky nachádza v jeho celodennej osobnej starostlivosti a je predpoklad, že je oň riadne postarané, zdravé, nehrozí mu bezprostredné nebezpečenstvo a nie je vystavené takej situácii, ktorá by odôvodňovala nariadenie neodkladného opatrenia. Maloletá žije v domácnosti a starostlivosti otca a jeho súčasnej priateľky, pričom dňa XX. XX. XXXX nastúpila do Z.E., kde je spokojná. Otec sám v návrhu uviedol, že matka sa vrátenia dcéry nedomáhala, za celý čas ju ani raz nenavštívila. Samotné presvedčenie otca,

resp. jeho obava z toho, že matka maloletú odníme z jeho starostlivosti bez osvedčenia relevantných skutočností svedčiacimi o potrebe nevyhnutnosti dočasnej úpravy pomerov alebo svedčiacimi o zásahu alebo priamo hroziacemu zásahu do oprávnených záujmov maloletého dieťaťa, nepostačuje na záver súdu o tom, že v predmetnej veci je nevyhnutné nariadiť neodkladné opatrenie. Vyhovenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nemôže byť postavené len na domnienkach, či predpokladoch otca o možnom odňatí dieťaťa z jeho starostlivosti matkou, najmä za situácie, keď sa otec riadne o maloleté dieťa stará a momentálne mu nehrozí bezprostredná ujma. Vo veci účastníkov prebieha konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, v ktorom súd vykoná riadne dokazovanie a meritórne rozhodne. Rozhodnutie súdu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu formou nariadenia neodkladného opatrenia by bolo predčasné. Z uvedených dôvodov návrh zamietol.

2. Uznesenie súdu prvej inštancie napadol v zákonnej lehote odvolaním otec a domáhal sa jeho zrušenia a vrátenia súdu prvej inštancie na nové konanie, eventuálne zmeny a nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by bola maloletá H. zverená do jeho osobnej starostlivosti. V dôvodoch svojho odvolania uviedol, že súd prvej inštancie konštatoval, že dostatočným spôsobom neosvedčil potrebu okamžitého zásahu súdu nariadením neodkladného opatrenia. Vychádzal zo stavu, že dieťa je v jeho starostlivosti a nehrozí mu bezprostredné nebezpečenstvo. Dňa XX. XX. XXXX však matka zobrala bez jeho súhlasu maloletú H. z miesta obvyklého pobytu a odišla s ňou na jemu neznáme miesto. Je toho názoru, že existuje naliehavá potreba dočasnej úpravy vzťahov účastníkov, nakoľko matka svojím krajne nezodpovedným správaním opätovne vážne ohrozila zdravie maloletej dcéry. Matka využila jeho neprítomnosť a úlisným spôsobom dieťa odňala osobe, ktorá mala na ňu dohliadať. Má odôvodnené obavy o tom, že dieťa sa opätovne bude nachádzať v prostredí, ktoré bude preň ohrozujúce (požívanie alkoholu, omamných látok, trestné stíhanie matky, hrozba psychiatrickej liečby atď). Pokiaľ sa matka nedozvedela o tomto súdnom konaní, o dieťa sa žiadnym spôsobom nezaujímal. Počas pobytu dcéry v jeho domácnosti prišla za ňou len raz dňa 22. 02. 2022, správala sa však vulgárne a neprímerane. K incidentu musela byť privolaná policajná hliadka. Je možné, že matka bude dieťa účelovo presúvať medzi U. a S., aby sa vyhla príslušným úradom. Preto navrhol, aby súd vyžiadal správu od príslušného sociálneho úradu v S. o tom, aké šetrenia boli z ich strany v rodine vykonané, prípadne, aké opatrenia boli prijaté, akým spôsobom bola zabezpečovaná starostlivosť o dieťa.

3. Matka a kolízny opatrovník sa k odvolaniu nevyjadrili.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. CSP, ďalej len CSP), po preskúmaní napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie v intenciách § 65 až § 67 CMP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, dospel k záveru, že odvolanie otca je dôvodné.

5. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení, súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

7. Podľa § 360 ods. 1 CMP neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

8. Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

9. Podľa § 329 ods. 2 CSP pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

10. V zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je zřejmé, že neodkladné opatrenie môže súd nariadiť v dvoch prípadoch a to ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, alebo ak je obava z ohrozenia exekúcie, pričom tak môže učiniť pred začatím konania, počas konania a tiež po jeho skončení. Neodkladné opatrenie umožňuje pružne riešiť situáciu, keď je potrebný urýchlenný zásah súdu. Je jedným zo zabezpečovacích inštitútov v civilnom procese a jeho zabezpečovacia funkcia sa prejavuje najmä v schopnosti zabrániť dočasnou a provízornou úpravou nepriaznivým následkom,

ktoré by mohli pred začatím konania alebo už v začatom konaní nastať. Pri nariadovaní neodkladného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení z dôvodu, že nariadenie neodkladného opatrenia má dočasný, neodkladný a predbežný charakter. V dôsledku toho sa nezisťujú všetky skutočnosti, ktoré má mať súd zistené pred vydaním konečného rozhodnutia vo veci samej a skutočností, z ktorých sa vyvodzuje dôvodnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nemusia byť preukázané dôkazmi. Zákon z tohto dôvodu ani nepredpokladá, že by pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení mal súd vykonávať dokazovanie. Pre nariadenie neodkladného opatrenia je postačujúce, pokiaľ sú okolností, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie aspoň osvedčené. Takýto postup súdu predpokladá platná úprava sledujúca tým dosiahnutie účelu právneho inštitútu neodkladného opatrenia, ktorým je rýchle a pružné riešenie situácie vyžadujúce okamžitý zásah súdu. Ak by sa v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia malo trvať na požiadavke riadneho vykonania hodnotenia dôkazov, mohol by byť účel tohto procesného inštitútu zmarený, pretože základnými znakmi neodkladných opatrení sú ich dočasnosť a provizórnosť. Najmä atribút provizórnosti je potrebné mimoriadne vyzdvihnúť, lebo už zo samotného označenia „neodkladné opatrenie“ vyplýva, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi účastníkmi, že nariadením neodkladného opatrenia nezíska ani jeden z účastníkov silnejšie postavenie a tiež nezískava práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne predbežne a neodkladne upravuje určitý okruh vzťahov. Dočasnou úpravou urobenou vo forme neodkladného opatrenia sa preto neprejudikujú práva a povinnosti účastníkov ani posúdenie právneho vzťahu medzi nimi. Znamená to, že obsahom dočasnej úpravy v neskoršom konaní nie je súd viazaný a môže rozhodnúť inak. Pri nariadení neodkladného opatrenia teda súd poskytuje oprávnenému účastníkovi dočasnú ochranu, prípadne zabraňuje ďalšiemu zhoršovaniu jeho postavenia aj za cenu, že skutočný stav veci nie je ešte náležite zistený, a teda, že subjektívne právo ani jemu zodpovedajúca povinnosť nie sú celkom nepochybné.

11. V konaní o nariadenie neodkladného opatrenia spočíva povinnosť tvrdenia na jeho navrhovateľovi, pričom splnenie tejto povinnosti predpokladá len to, aby navrhovateľ súdu navrhol aspoň dôkazy základného významu pre osvedčenie nároku, ktorý má byť dočasne chránený neodkladným opatrením, taktiež však dôkazy na osvedčenie naliehavosti, primeranosti a nevyhnutnosti dočasného opatrenia. Predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia, jeho dôsledky a zánik je potrebné skúmať z hľadiska ust. § 324 a nasl. CSP a § 360 a nasl. CMP. Naviac neodkladné opatrenie možno nariadiť len pokiaľ nie sú splnené podmienky pre konečné rozhodnutie, pričom svoje opodstatnenie stráca len čo súd poskytne porušeným alebo ohrozeným právam definitívnu ochranu. Neodkladné opatrenia sa podľa ich obsahu nariaďujú v súlade s ust. § 325 ods. 1 CSP, § 360 a nasl. CMP alebo v súlade s iným zákonom, napr. Zákonom o rodine. V konaniach týkajúcich sa starostlivosti o mal. detí, ktorých účelom je v prvom rade ochrana maloletých súd na základe vlastných zistení uváži, či sú splnené všetky zákonné podmienky na nariadenie požadovaného neodkladného opatrenia.

12. Podľa § 28 ods. 1 písm. a/ zák. č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len Zákon o rodine), súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj mal. dieťaťa.

13. V preskúmvanej veci podal otec návrh na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu a súčasne s návrhom podal aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal, aby maloleté dieťa bolo dočasne zverené do jeho osobnej starostlivosti a matke určená vyživovacia povinnosť sumou podľa úvahy súdu. Z hľadiska skutkového niet sporu o tom, že maloleté dieťa pochádza z mimomanželského zväzku, rodičia nežijú v spoločnej domácnosti a doposiaľ práva a povinnosti rodičov k maloletému dieťaťu neboli upravené. Maloletá H. sa narodila XX. XX. XXXX v U. Q., s matkou maloletého dieťaťa krátko žil v spoločnej domácnosti, avšak táto po rozchode odišla aj s dcérou do S., odkiaľ pochádza. V H. XXXX ho kontaktovala stará matka z S., aby urgentne prišiel dcéru prevziať, pretože matka má vážne problémy s miestnou prokuratúrou, vedie záhalčivý spôsob života s užívaním alkoholu a zrejme aj omamných látok. Dňa XX. XX. XXXX priniesol dcéru na K.. Súd prvej inštancie zamietol návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že otec sa fakticky o maloletú dcéru stará a momentálne jej nehrozí bezprostredná ujma. S takýmto právnym posúdením sa odvolací súd nestotožňuje. Bolo bezpochyby preukázané, že maloleté dieťa sa ocitlo v starostlivosti otca z dôvodu, že matka sa o ňu nedokázala riadne postarať, žila v zanedbanom prostredí, dieťa nemalo vlastnú posteľ, oblečenie malo značne zanedbané a obnosené, taktiež bol zanedbaný jej zdravotný stav. Ak si otec maloletú dcéru prevzal na základe týchto skutkových zistení, odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že je potrebné, aby dočasne boli upravené práva a povinnosti rodičov

k maloletému dieťaťu nariadením neodkladného opatrenia už aj z dôvodu, že rodičia žijú v rôznych štátoch a ak sa maloleté dieťa nachádza vo faktickej starostlivosti otca, je potrebné, aby mu dočasne bolo zverené do osobnej starostlivosti. Pre zdravý psychický vývoj dieťa nepochybne potrebuje jedno stabilné výchovné prostredie, ktoré jej matka doposiaľ nedokázala vytvoriť. Podľa § 329 ods. 2 CSP pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. Aj keď v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie bolo fakticky maloleté dieťa v starostlivosti otca, z vyššie uvedených dôvodov bolo potrebné, aby bola dočasne zverená do jeho osobnej starostlivosti, čo sa v podstate aj potvrdilo tým, keď maloletú dcéru matka násilne odniesla 07. 03. 2022. Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné medzi rodičmi bezodkladne upraviť pomery a takouto úpravou bude sledovaný aj najlepší záujem dieťaťa. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie v zmysle ust. § 388 CSP tak, že dočasne zveril maloletú H. do osobnej starostlivosti otca. Zároveň matku zaviazal prispievať na výživu maloletého dieťaťa sumou 30,- eur mesačne, ktoré je matka povinná platiť vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám otca. Vychádzal tak zo situácie, že majetkové pomery rodičov doposiaľ neboli zistené, a preto zaviazal matku prispievať na výživu maloletej dcéry len minimálnou sumou v zmysle ust. § 62 ods. 3 Zákona o rodine, podľa ktorého každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného predpisu. Životné minimum na nezaopatrené dieťa predstavuje 99,56 € z toho 30 % - 29,86 €, teda matku zaviazal prispievať na výživu maloletej sumou 30 €. Až po riadne vykonanom dokazovaní bude môcť súd prvej inštancie rozhodovať o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti toho ktorého rodiča a zároveň aj o vyživovacej povinnosti.

14. Odvolací súd zároveň určil, že toto neodkladné opatrenie bude trvať až do právoplatného rozhodnutia v konaní o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 10P/13/2022.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).